

عَقِيدَةُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ

مِنْ رِوَايَةِ شُعَيْبِ بْنِ حَرْبٍ

[1]

DE GELOOFSLEER VAN SUFYĀN ATH-THAWRIYY

overgeleverd door Shu‘ayb ibn Ḥarb

Al-’Imām Abū ‘Abdillāh Sufyān ibn Sa‘īd ibn Masrūq ath-Thawriyy

97 NH – 161 NH رَحِمَهُ اللَّهُ

– de grote Imām van al-Kūfah –

VERTALING:

Abū Khuzaymah Rashīd ibn ‘Abd as-Salām ibn al-Ḥusayn
al-Bū‘bīdiyy al-Ḥarrīshiyy al-Maṭālsiy

Islamhuys

Deze verhandeling komt uit het boek ‘De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de klassieke Imams’ (Islamhuys, 2023). Zie de laatste pagina in deze PDF voor een lijst van alle verhandelingen in het boek. [Klik hier om het boek te bestellen in de webwinkel.](#)

1.1 BIOGRAFIE VAN AL-'IMĀM SUFYĀN ATH-THAWRIYY (161 NH)

Hij is Shaykh al-'Islām, de Imām van de memoriseerders van de overleveringen en de leider van de geleerden in zijn tijd: Abū 'Abdillāh Sufyān ibn Sa'īd ibn Masrūq ibn Ḥabīb ibn Rāfi' ibn 'Abdillāh ath-Thawriyy al-Kūfiyy. Hij werd geboren in het jaar 97 NH in al-Kūfah^[1], tijdens het kalifaat van Sulaymān ibn 'Abd al-Malik (99 NH),^[2] de zevende kalief van Banū Umayyah. Sufyān begon op jonge leeftijd met het opdoen van kennis, door de invloeden van zijn vader (de ḥadīthgeleerde Sa'īd ibn Masrūq ath-Thawriyy). Hij groeide op in al-Kūfah en werd een van de grootste geleerden van de religieuze wetenschappen in zijn tijd. Sufyān stond bekend als een van de sterkste ḥadīthgeleerden, zodanig dat hij Amīr al-Mu'minin fi'l-Ḥadīth (de Bevelhebber van de Gelovigen inzake de Overleveringen) genoemd werd. Ook was hij een groot wetsgeleerde met een eigen *madh-hab* (wetsschool). Hij behoorde tot de Atbā' at-Tābi'īn.^[3]

Hij was streng in het afkeuren van het slechte bij de moslimleiders en kreeg daardoor problemen met de Abbasidische kalief Abū Ja'far al-Manṣūr (158 NH) en al-Mahdiyy (169 NH) na hem. In het jaar 144 NH vertrok hij uit al-Kūfah, waarna hij woonde in Makkah en al-Madīnah. Vervolgens werd hij gezocht door al-Mahdiyy, waarop hij verhuisde naar al-Basrah (in Zuid-Irak), waar hij onderdook. Hij overleed terwijl hij ondergedoken was in al-Basrah, in het jaar 161 NH.

Hij was een kennisrijke, godsvrezende, vrome, rechtschapen en zachtaardige man. Al-'Imām 'Abd ar-Raḥmān ibn Mahdiyy (198 NH) zei: "Ik heb nog nooit een man vergezeld die zachtaardiger was dan Sufyān ath-Thawriyy. Ik hield hem nacht op nacht in de gaten en iedere nacht stond hij angstig op en riep: 'Het Vuur! Het Vuur! Het gedenken van het Vuur weerhoudt me van slaap en lusten.'"^[4] Abū

[1] Al-Kūfah: een stad in Irak, ten zuiden van Baghdād.

[2] Aṭ-Ṭabaqāt al-Kubrā (6/371) van Ibn Sa'd.

[3] Atbā' at-Tābi'īn: de generatie na de Tābi'ūn. Tābi'ūn: de generatie na de metgezellen.

[4] Tārīkh Baghdād (10/219) van al-Khaṭīb al-Baghdādiyy.

Nuʿaym vertelt: “Wanneer Sufyān ath-Thawriyy de dood gedacht, dan kon er da-
 genlang geen profijt (i.e. qua kennis) van hem genomen worden. Als hij dan over
 iets gevraagd werd, dan zei hij: ‘Ik weet het niet, ik weet het niet.’”^[1] En Shuʿjāʿ ibn
 al-Walid zei: “Ik was gewend om met Sufyān ath-Thawriyy naar buiten te gaan.
 Zijn tong werd bijna niet moe van het bevelen van het goede en het afkeuren van
 het slechte, zowel op de heenweg als op de terugweg.”^[2]

Toen de kalief al-Mahdiyy hem als rechter aan wilde stellen, weigerde Sufyān
 ath-Thawriyy dit en ontvluchtte al-Kūfah.^[3] Al-Muthannā ibn aṣ-Ṣabbāḥ zei: “Sufyān
 ath-Thawriyy is de geleerde van de Ummah en de meest ijverige aanbiddende onder
 hen.”^[4] En Mubārak ibn Saʿīd zei: “Ik zag ʿĀṣim ibn Abīʿn-Najūd (de bekende Imām
 van de Qurʾānische recitatie) naar Sufyān ath-Thawriyy toekomen en hem vragen
 om een fatwa. Hij zei: ‘O Sufyān, je kwam naar ons toe toen je een kind was en wij
 komen naar jou toe nu je groot bent.’”^[5] Sufyān ath-Thawriyy overleed in het jaar
 161 NH.

Zijn leraren

Hij nam kennis en overleveringen van een groot aantal leraren en leverde over van
 vele ḥadīthgeleerden, zoals: Ayyūb as-Sakhtiyāniyy, Bahz ibn Ḥakīm, Jaʿfar aṣ-
 Ṣādiq, Ḥammād ibn Abī Sulaymān, Ḥumayd aṭ-Ṭawīl, Zayd ibn Aslam, Salamah
 ibn Dīnār, Sulaymān al-ʿAʿmash, Shuʿbah ibn al-Ḥajjāj, ʿĀṣim ibn Abīʿn-Najūd, Abū
 az-Zinād, Ibn Jurayj, Ibn Ishāq, Muḥammad ibn al-Munkadir, Maʿmar ibn Rāshid,
 Hishām ibn ʿUrwah, Abū Ishāq as-Sabʿiyy en anderen.

Sommige geleerden zeiden dat hij maar liefst zeshonderd leraren had en de
 groten onder hen leverden aan hem over van o.a. de metgezellen Abū Hurayrah,
 Jarīr ibn ʿAbdillāh en Ibn ʿAbbās ﷺ. Hij droeg de Edele Qurʾān maar liefst vier keer
 voor aan de welbekende Imām van de Qurʾānische recitatiwetenschap: al-ʿImām
 Ḥamzah az-Zayyāt.^[6]

[1] Ḥilyat al-ʿAwliyāʾ (6/387) van Abū Nuʿaym.

[2] Ḥilyat al-ʿAwliyāʾ (6/357) van Abū Nuʿaym.

[3] Wafayāt al-ʿAʿyān (2/390) van Ibn Khallikān.

[4] Ḥilyat al-ʿAwliyāʾ (6/356) van Abū Nuʿaym.

[5] Ḥilyat al-ʿAwliyāʾ (6/357) van Abū Nuʿaym.

[6] Siyar Aʿlām an-Nubalāʾ (7/230-234) van adh-Dhahabiyy.

Zijn studenten

Meerdere vroege geleerden leverden van hem over – waaronder sommigen van zijn leraren – zoals al-'A'mash, Ibn Jurayj, Ja'far aṣ-Ṣādiq, al-'Awzā'iyy, Shu'bah en Ma'mar (die allen vóór hem overleden), en hij bracht meerdere grote studenten voort, zoals Abū Ishāq al-Fazāriyy, Ibn 'Ulayyah, Ḥafṣ ibn Ghiyāth, Sufyān ibn 'Uyaynah, Abū Dāwūd aṭ-Ṭayālisiyy, 'Abdullāh ibn al-Mubārak, 'Abd ar-Raḥmān ibn Mahdiyy, 'Abd ar-Razzāq aṣ-Ṣan'aniyy, Fuḍayl ibn 'Iyād, Mālik ibn Anas, al-Firyābiyy, Wakī' ibn al-Jarrāh, Yaḥyā ibn Ādam, Yaḥyā ibn Qaṭṭān, Yūsuf ibn Asbāṭ en anderen.^[1]

Zijn wetenschappelijke positie

Al-'Imām Aḥmad ibn Ḥanbal (241 NH) ﷺ zei: “Weet je wie dé Imām is? Dé Imām is Sufyān ath-Thawriyy. Niemand heeft voorrang op hem in mijn hart.”^[2] Al-'Imām Ishāq ibn Rāhūyah (238 NH) ﷺ zei: “'Abd ar-Raḥmān ibn Mahdiyy (198 NH) noemde Sufyān, Shu'bah, Mālik en Ibn al-Mubārak en zei vervolgens: ‘De meest geleerde onder hen als het gaat om kennis, was Sufyān.’”^[3]

De drie grote, welbekende Imāms: Shu'bah ibn al-Ḥajjāj (160 NH), Abū 'Āsim an-Nabīl (212 NH) en Yaḥyā ibn Ma'īn (233 NH) ﷺ zeiden: “Sufyān ath-Thawriyy is Amīr al-Mu'minin fi'l-Ḥadīth (de Bevelhebber van de Gelovigen inzake de Overleveringen).”^[4]

Al-'Imām Sufyān ibn 'Uyaynah (198 NH) ﷺ zei: “Het was alsof kennis zich voor de ogen van Sufyān ath-Thawriyy vormde, waarna hij ervan nam wat hij wilde en liet wat hij niet wilde.” Tevens zei Sufyān ibn 'Uyaynah: “De dragers van de overleveringen (*aṣḥāb al-ḥadīth*) zijn drie personen: 'Abdullāh ibn 'Abbās (ﷺ) in zijn tijd, ash-Sha'biyy in zijn tijd en ath-Thawriyy in zijn tijd.”^[5]

Al-'Imām 'Abdullāh ibn al-Mubārak (181 NH) ﷺ zei: “Ik heb (kennis) opgeschreven van elfhonderd geleerden, maar ik heb nog nooit van iemand (kennis)

[1] Siyar A'lām an-Nubalā' (7/234-236) van adh-Dhahabiyy.

[2] Siyar A'lām an-Nubalā' (7/240).

[3] Siyar A'lām an-Nubalā' (7/239).

[4] Siyar A'lām an-Nubalā' (7/236); Ḥilyat al-'Awliyā' (6/356) van Abū Nu'aym.

[5] Beide uitspraken staan in Tārīkh Baghdād (10/219) van al-Khaṭīb al-Baghḍādiyy.

opgeschreven die beter was dan Sufyān ath-Thawriyy.^{”[1]} Ook zei hij: “Ik ken niemand op aarde die meer kennis heeft dan Sufyān ath-Thawriyy.^{”[2]}

Al-'Imām Fuḍayl ibn 'Iyād (187 NH) ﷺ werd gevraagd: “Wie is jouw Imām als het gaat om vroomheid?” Hij antwoordde: “Sufyān ath-Thawriyy.^{”[3]} De grote geleerde van de Tābi'in^[4] al-'Imām Ayyūb as-Sakhtiyāniyy (131 NH) ﷺ zei: “Niemand is naar ons toegekomen vanuit al-Kūfah die beter is dan Sufyān ath-Thawriyy.^{”[5]}

Al-'Imām Wakī' ibn al-Jarrāḥ (196 NH) ﷺ zei: “Mijn ogen hebben nog nooit iemand gezien zoals Sufyān ath-Thawriyy.^{”[6]} En al-'Imām Qutaybah ibn Sa'īd (240 NH) ﷺ zei: “Als Sufyān ath-Thawriyy er niet was, dan was vroomheid (*al-wara'*) uitgestorven.^{”[7]} Al-'Imām Bishr ibn al-Ḥārith al-Ḥāfi (227 NH) zei: “Sufyān ath-Thawriyy was in mijn ogen de Imām van de mensen.^{”[8]}

Zijn schrijfwerken

Ath-Thawriyy schreef meerdere boeken, waaronder:

- Al-Jāmi' al-Kabīr;
- Al-Jāmi' aṣ-Ṣaghīr;
- Al-Farā'id (gedrukt);
- Tafsīr Sufyān ath-Thawriyy (gedrukt);

Daarnaast zijn er meerdere uitspraken en stukken overgeleverd van Sufyān ath-Thawriyy, in verschillende wetenschappen, waaronder de volgende verhandeling over de geloofsleer, die bekend staat als *'Aqīdat Sufyān ath-Thawriyy min Riwāyat Shu'ayb ibn Ḥarb* (De Geloofsleer van Sufyān ath-Thawriyy, overgeleverd door Shu'ayb ibn Ḥarb). ■

[1] Tārīkh Baghdād (10/219) van al-Khaṭīb al-Baghdādiyy.

[2] Ḥilyat al-'Awliyā' (6/357) van Abū Nu'aym.

[3] Ḥilyat al-'Awliyā' (3/7) van Abū Nu'aym.

[4] Tābi'in: de generatie na de metgezellen (mv. van Tābi'iy).

[5] Ḥilyat al-'Awliyā' (6/360) van Abū Nu'aym.

[6] Tārīkh Baghdād (10/219) van al-Khaṭīb al-Baghdādiyy.

[7] Ḥilyat al-'Awliyā' (7/20) van Abū Nu'aym.

[8] Ḥilyat al-'Awliyā' (6/357) van Abū Nu'aym.

1.2 INTRODUCTIE TOT DE VERHANDELING

Een korte beschrijving

Deze verhandeling van al-'Imām Sufyān ath-Thawriyy رحمته الله betreft een kort werk over een aantal belangrijke onderwerpen van de geloofsleer. Het Arabische origineel, zoals deze vermeld staat in de onderstaande bronnen, bestaat uit twee á drie pagina's. Het is overgeleverd door zijn student al-'Imām Abū Ṣāliḥ Shu'ayb ibn Ḥarb al-Madā'iniyy (197 NH), zoals in de verhandeling naar voren komt. De onderwerpen die erin behandeld worden zijn o.a. de geloofsleer over de Qur'ān, de definitie van al-'Imān (het geloof), de metgezellen, de Qadariyyah-sekte en de omgang met de machthebbers. Het werk wordt regelmatig door geleerden geciteerd, onder andere omdat ath-Thawriyy een zeer vroege geleerde was (97-161 NH) en vanwege de verduidelijking dat al-'Imān niet kan bestaan zonder daden.

Bronnen & authenticiteit

De verhandeling kent meerdere bronnen:

1. Een losstaand manuscript in al-Maktabah az-Zāhiriyyah onder nummer 3874 (zie de fotokopie hiervan verderop in dit hoofdstuk);
2. Al-Mukhalliyyāt (vol. 4, pp. 80-83, nr. 3036) van Abū Ṭāhir Muḥammad ibn 'Abd ar-Raḥmān ibn al-'Abbās al-Baghdādiyy adh-Dhahabiyy al-Mukhalliṣ (393 NH); uitgave: Wizārat al-'Awqāf (Qatar), 1^e editie, 1429 NH (2008 NC); red. Nabīl Jarrār;
3. Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah wal-Jamā'ah (1/148-155), Hibatullāh ibn al-Ḥasan ibn Manṣūr at-Ṭabariyy al-Lālakā'iyy (418 NH); uitgave: Dār al-Baṣīrah (Alexandrië), 1422 NH (2001 NC); red. Nash'at al-Miṣriyy; hierin leverde al-'Imām al-Lālakā'iyy رحمته الله de verhandeling over via al-Mukhalliṣ رحمته الله;
4. At-Ṭuyūriyyāt (vol. 6, pp. 539-542) van Abū Ṭāhir Aḥmad ibn Muḥammad as-Silafiyy al-'Aṣbahāniyy (587 NH); uitgave: Aḍwā' as-Salaf, 1^e editie, 1425 NH

(2004 NC); red. Dasmān Maʿālī en ʿAbbās al-Ḥasan; dit betreft een andere overleveringsketen dan via al-Mukhalliṣ;

De verhandeling is authentiek overgeleverd van Sufyān ath-Thawriyy. Adh-Dhahabiyy (748 NH) zei erover: “Dit is authentiek (*ṣaḥīḥ*) overgeleverd van Sufyān, en de Shaykh van al-Mukhalliṣ is betrouwbaar (*thiqah*).”^[1] De keten van al-Mukhalliṣ is als volgt – al-Mukhalliṣ zei: “Abūʿl-Faḍl Shuʿayb ibn Muḥammad ibn ar-Rājiyān leverde over aan ons, hij zei: ʿAliyy ibn Ḥarb aṭ-Ṭāʿiyy al-Mawṣiliyy leverde over aan ons in Surra Man Raʿā (Sāmarrāʾ) in het jaar 259 NH, hij zei: Ik hoorde Shuʿayb ibn Ḥarb zeggen...” Vervolgens begint de verhandeling. Al-Lālakāʿiyy leverde het over van al-Mukhalliṣ.

Vertaling

Bij het overnemen van de Arabische tekst en het vertalen van deze verhandeling is primair gebruik gemaakt van de versie van de verhandeling in Sharḥ Uṣūl Iʿtiqād Ahl as-Sunnah van al-Lālakāʿiyy (bron nr. 3), evenals het boek al-Jāmiʿ fī ʿAqāʾid wa Rasāʾil Ahl as-Sunnah wal-ʿAthar (pp. 113-118) van ash-Shaykh ʿĀdil Āl Ḥamdān al-Ghāmidiyy (Dār al-Manhaj al-ʿAwwal, 2^e druk, 1437 NH/2017 NC), waarin de redacteur ash-Shaykh ʿĀdil het manuscript en meerdere bronnen samen heeft genomen ter redactie van de verhandeling.

Het manuscript

Hierna volgt het manuscript (nr. 3875) uit al-Maktabah az-Zāhiriyyah.

[1] Tadhkirat al-Ḥuffāz (vol. 1, p. 206) van adh-Dhahabiyy.

De eerste pagina van het manuscript:

شفيع غيب قلبه عن الجسد
 فنصرت أسهله في كل ما يراد
 عنكم من الأمان والهدى
 الحمد لله وحده اعتقاد أبي عبد الله ثم سفيان بن سعيد التوري البغدادي

أخبرنا محمد بن عبد الرحمن بن عباس قال ثنا أبو الفضل شعيب بن محمد الرضائي قال ثنا
 علي بن حرب اللوصلي بنسب من رأي عنه سبع وخمسين ومائتين قال شفيع شعيب
 ابن حرب يقول قلت لأبي عبد الله شفيع بن سعيد التوري حدثني عن محمد بن مهران
 بنفسي الله به إذا وقعت بيني وبين الله تعالى وسألتني عنه فقال يا شعيب هذا
 تركبك وأني تركبك أكتب بسم الله الرحمن الرحيم أو لا بد من سبع وعشرين
 ومئة تدوا إليه بعد وفاء لا غير هذا أفهم كما قرأ ولا بأس فوالله وعلم ونبه
 يزدل وينقض يزدل بالطماعة وينقض بالحسنة ولا يجوز القول إلا بالحق ولا يجوز
 والعمل إلا بالنية ولا يجوز القول والعمل والنية لا موافقة قال شعيب بن سعيد التوري
 فما موافقة السنة قال تقدم الشيخين يا بلر وعمر رضي الله عنهما يا شعيب لا تنفك
 كتب حتى تقدم عظمى وعلمنا على من بعدهما يا شعيب ترخص لا تنفك ما كتبته لك
 حتى لا تشهد لأحد بحديثه ولا تارا إلا للعشر من الذين شهد لهم رسول الله
 صلى الله عليه وسلم وكلهم معي في بيت يا شعيب ترخص لا تنفك ما كتبته لك
 حتى ترى المخرج على اثنين دون خلعها اعلم أن من غسل محمد بن عبد الله بن
 حاتم ولا تنفك ما كتبته لك حتى يلبس أحفادهم الله لهم في الصلوة الفصل
 من أن يجهر بها يا شعيب ترخص لا تنفك ما كتبته لك حتى تؤمن بالقدار حين وشن
 وحلق ومرة كل من غير الله عز وجل يا شعيب ترخص والله ما في كذا الدار

De (tweede en) laatste pagina van het manuscript:

شفقت عليه غيب قلبه عن الجسد
 فصرته أسهدة في كل ليلة عناء من الأذى وقت
 الحمد لله وحده اعتقاد أبي عبد الله ثم سفيان بن سعيد الثوري البغدادي

أخبرنا محمد بن علي بن الحسن بن العباس قال ثنا أبو الفضل شعيب بن محمد الرضائي قال
 علي بن حرب بن الموصلي بن سمر م راى منه سبع وخمسين ومائتين قال سمعت شعيب
 ابن حرب يقول ثلث لي عبد الله سفيان بن سعيد الثوري حديثي محمد بن منة
 ينفعي الله به إذا وقعت بين يدي الله تعالى وسألت عنه فقال لي يا شعيب هذا
 توكيد وأني توكيد أكتب باسم الله الرحمن الرحيم إنا لا ندرى عبد خلاق
 ومنه تد واليه تعود ومن قال غير هذا فهو كافر ولا إله إلا هو وعلم ويتبين
 يزيد وينقص يزيد بالطاعة وينقص بالمعصية ولا يجوز القول إلا بالحق ولا يجوز
 القول إلا بالنية ولا يجوز القول إلا بالحق والنية لا يوافقة قال شعيب بن محمد بن عبد الله
 فما موافقة السنة قال تقدم الشيخين أبا بكر وعمر رضي الله عنهما يا شعيب لا تنفك ما
 كتبت حتى تقرأ عشرين وكنا على من عهدنا يا شعيب بن حرب لا تنفك ما كتبت لك
 حتى لا تشهد لأحد حجة ولا نارا إلا للعشرة الذين شهد لهم رسول الله
 صلى الله عليه وسلم وكلهم من فرس يا شعيب بن حرب لا تنفك ما كتبت لك
 حتى ترى المخرج على الحسين ذون خلعها أهل أعذر من غسل محمد بن عبد الله بن
 حرب ولا تنفك ما كتبت لك حتى يكون إخوانهم الله لهم إلههم في الصلوة انصتروا
 من أن يجرهم يا شعيب بن حرب لا تنفك ما كتبت لك حتى تؤمن بالقدار خير من
 وحلق ومرة ذكر من عن الله عز وجل يا شعيب بن حرب والله ما في كذا الدرر

[1] DE GELOOFSLEER VAN SUFYĀN ATH-THAWRIYY

OVERGELEVERD DOOR SHU‘AYB IBN ḤARB

Al-‘Imām Hibatullāh al-Lālakā’iyy رحمته الله zei:

Muḥammad ibn ‘Abd ar-Raḥmān ibn al-‘Abbās^[1] berichtte ons, hij zei: Abū’l-Faḍl Shu‘ayb ibn Muḥammad ar-Rājiyān^[2] leverde over aan ons, hij zei: ‘Aliyy ibn Ḥarb al-Mawṣiliyy^[3] leverde over aan ons in Surra Man Ra’a^[4] in het jaar 257 NH, hij zei: Ik hoorde Shu‘ayb ibn Ḥarb^[5] zeggen:

“Ik zei tegen Abū ‘Abdillāh Sufyān ibn Sa’id ath-Thawriyy: ‘Lever aan mij een overlevering van de Sunnah over die Allāh ﷻ voor mij van nut zal laten zijn, zodat wanneer ik voor Allāh ﷻ sta en Hij mij erover vraagt en tegen mij zegt: ‘Van wie heb je dit genomen?’, dat ik kan zeggen: ‘O mijn Heer, deze overlevering is aan mij overgeleverd door Sufyān ath-Thawriyy en van hem heb ik het genomen.’ Vervolgens ontkom ik en moet jij verantwoording afleggen.’ Sufyān zei tegen mij: ‘O Shu‘ayb, dit is een benadrukking, en wat voor een benadrukking! Schrijf:

In de Naam van Allāh, de Genadevolle, de Begnadiger.

1. De Qur’ān is de Spraak (*Kalām*) van Allāh en het is niet geschapen. Uit Hem is het gekomen en naar Hem keert het terug. Wie iets anders zegt dan dit, is een ongelovige.

قَالَ الْإِمَامُ هِبَةُ اللَّهِ اللَّالِكَايِيُّ رحمته الله:

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْفَضْلِ شُعَيْبُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الرَّاجِيَانِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ الْمَوْصِلِيُّ بِسَرٍّ مَنْ رَأَى سَنَةَ سَبْعٍ وَخَمْسِينَ وَمِائَتَيْنِ قَالَ سَمِعْتُ شُعَيْبَ بْنَ حَرْبٍ يَقُولُ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ سُفْيَانَ بْنِ سَعِيدٍ الثَّوْرِيِّ: حَدِّثْنِي بِحَدِيثٍ مِنَ السُّنَنِ يَنْفَعُنِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ، فَإِذَا وَقَعْتُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَسَأَلَنِي عَنْهُ فَقَالَ لِي: مِنْ أَيْنَ أَخَذْتَ هَذَا؟ قُلْتُ: يَا رَبِّ حَدَّثَنِي بِهِ الْحَدِيثُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَأَخَذْتُهُ عَنْهُ، فَأَنْجُو أَنَا وَتَوَاحَدْنَا أَنْتَ. فَقَالَ لِي: يَا شُعَيْبُ هَذَا تَوْكِيدٌ وَأَيْ تَوْكِيدٍ، اكْتُبْ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. الْقُرْآنُ كَلَامُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مَخْلُوقٌ، مِنْهُ بَدَأَ وَإِلَيْهِ يَعُودُ، مَنْ قَالَ غَيْرَ هَذَا فَهُوَ كَافِرٌ.

[1] Abū Ṭāhir Muḥammad ibn ‘Abd ar-Raḥmān ibn al-‘Abbās al-Mukhalliṣ adh-Dhahabiyy al-Baghdādiyy, overleden in 393 NH. Een groot ḥadīthgeleerde in zijn tijd.

[2] Abū’l-Faḍl Shu‘ayb ibn Muḥammad ibn ar-Rājiyān al-Kātib (326 NH).

[3] Abū’l-Ḥasan ‘Aliyy ibn Ḥarb ibn Muḥammad ibn ‘Aliyy aṭ-Ṭā’iyy (265 NH).

[4] Surra Man Ra’a (‘verblijd is degene die het ziet’) is de oorspronkelijke naam van de stad Sāmarrā’ in Irak.

[5] Abū Ṣāliḥ Shu‘ayb ibn Ḥarb al-Madā’iniyy, de bekende Imām en student van ath-Thawriyy, overleden in het jaar 197 NH.

2. Het geloof (al-'Imān) bestaat uit: uitspraken, daden en intenties.^[1] 2. وَالْإِيمَانُ قَوْلٌ وَعَمَلٌ وَنِيَّةٌ.
3. Het (i.e. al-'Imān) neemt toe en het neemt af: het neemt toe met gehoorzaamheid en het neemt af met ongehoorzaamheid. 3. يَزِيدُ وَيَنْقُصُ؛ يَزِيدُ بِطَاعَةِ وَيَنْقُصُ بِالْمَعْصِيَةِ.
4. Uitspraken zijn niet geldig behalve met daden; uitspraken en daden zijn niet geldig behalve met de intentie; en uitspraak, daden en de intentie zijn niet geldig behalve bij overeenkomstigheid met de Sunnah.^[2] 4. وَلَا يَجُوزُ الْقَوْلُ إِلَّا بِالْعَمَلِ، وَلَا يَجُوزُ الْقَوْلُ وَالْعَمَلُ إِلَّا بِالنِّيَّةِ، وَلَا يَجُوزُ الْقَوْلُ وَالْعَمَلُ وَالنِّيَّةُ إِلَّا بِمُوَافَقَةِ السُّنَّةِ.
- Shu'ayb zei: 'Ik zei tegen hem: 'O Abū 'Abdillāh, wat is overeenkomstigheid met de Sunnah?' Sufyān zei: قَالَ شُعَيْبٌ: قُلْتُ لَهُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، وَمَا مُوَافَقَةُ السُّنَّةِ؟ قَالَ:
5. Het geven van voorrang aan de twee Shaykhs: Abū Bakr (aṣ-Ṣiddīq) en 'Umar (ibn al-Khaṭṭāb) ﷺ. 5. تُقَدِّمُ الشَّيْخَيْنِ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ ﷺ.
6. O Shu'ayb, wat ik opgeschreven heb zal jou niet van nut zijn totdat je 'Uthmān en 'Aliyy voorrang geeft boven degenen na hen.^[3] 6. يَا شُعَيْبُ لَا يَنْفَعُكَ مَا كَتَبْتُ حَتَّى تُقَدِّمَ عُثْمَانَ وَعَلِيًّا عَلَى مَنْ بَعْدَهُمَا.

[1] Al-'Imām Ibn Taymiyyah (728 NH) ﷺ zei in Majmū' al-Fatāwā (7/672): "De Salaf (voorgangers) hebben er consensus over dat al-'Imān bestaat uit uitspraken en daden, en dat het kan toenemen en afnemen. Dit betekent dat het bestaat uit de uitspraken van het hart en de daden van het hart, en vervolgens de uitspraken van de tong en de daden van de ledematen. De uitspraak van het hart is het zekere geloof in Allāh, Zijn Engelen, Zijn Boeken, Zijn Boodschappers en de Laatste Dag, en hieronder valt het geloven in alles waar de Boodschapper ﷺ mee is gekomen. [...] Deze overtuiging wordt opgevolgd door de daden van het hart, en dat is het houden van Allāh en Zijn Boodschapper, het verheerlijken van Allāh en Zijn Boodschapper, het eren en respecteren van de Boodschapper, vrees voor Allāh en het berouwvol terugkeren naar Hem, de zuivere intentie (*ikhlaṣ*) voor Hem en het vertrouwen op Hem, en andere zaken. Deze daden van het hart behoren allemaal tot al-'Imān. [...] De overtuiging (van het hart) wordt opgevolgd door de uitspraken van de tong, en de daden van het hart worden opgevolgd door (daden van) de ledematen zoals het gebed, de Zakāh, vasten, de Ḥajj en dergelijke."

[2] Al-'Imām ash-Shāfi'īyy (204 NH) ﷺ zei: "De consensus van de metgezellen, de Tābi'in (generatie na de metgezellen), degenen na hen en degenen die wij meemaakten, was dat zij zeiden: 'Het geloof (al-'Imān) bestaat uit uitspraken, daden en de intentie: geen van deze drie is geldig zonder de rest.'" Overgeleverd door al-'Imām al-Lālakā'īyy (418 NH) in Sharḥ Uṣūl I'tiqād Ahl as-Sunnah (5/956). Ibn Taymiyyah bevestigde de authenticiteit van deze uitspraak in zijn werk al-'Imān (p. 315) en tevens in al-'Imān (p. 241): "We hebben reeds van ash-Shāfi'īyy vermeld dat hij een consensus overleverde hierover, namelijk zijn uitspraak in al-'Umm: 'De consensus van de metgezellen, de Tābi'in...'"

[3] Al-Khallāl (311 NH) levert over in zijn werk Kitāb as-Sunnah (568) van Shu'ayb ibn Ḥarb, die zei: "Ik hoorde Sufyān (ath-Thawriyy) zeggen: 'Abū Bakr, daarna 'Umar en dan 'Uthmān.' En ik hoorde Yūsuf ibn Asbāt (195 NH) zeggen: 'Sufyān was gewend te zeggen: 'Abū Bakr, daarna 'Umar en dan 'Uthmān.'" ■ Al-'Imām Ibn Taymiyyah ﷺ zei in [16] Al-'Aqīdah al-Wāsiṭiyyah (passage 62; Majmū' al-Fatāwā 3/153): "Ahl as-Sunnah bevestigen wat middels *tawātur* (massale overlevering in iedere fase van de keten) overgeleverd is van de

7. O Shu‘ayb ibn Ḥarb, wat ik voor je opgeschreven heb zal jou niet van nut zijn totdat je voor niemand getuigt dat ze naar het Paradijs of het Vuur gaan, behalve voor de tien (metgezellen) voor wie de Boodschapper van Allāh ﷺ getuigd heeft (dat ze naar het Paradijs gaan).^[1] En zij behoren allen tot Quraysh.

7. يَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ لَا يَنْفَعُكَ مَا كَتَبْتُ لَكَ حَتَّى لَا تَشْهَدَ لِأَحَدٍ بِجَنَّةٍ وَلَا نَارٍ إِلَّا لِلْعَشْرَةِ الَّذِينَ شَهِدَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ.

8. O Shu‘ayb ibn Ḥarb, wat ik voor je opgeschreven heb zal jou niet van nut zijn totdat je van mening bent dat het vegen over de leren sokken (*al-khuffayn*) en het niet uittrekken ervan correcter is dan het wassen van je voeten.^[2]

8. يَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ، لَا يَنْفَعُكَ مَا كَتَبْتُ لَكَ حَتَّى تَرَى الْمَسْحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ دُونَ خَلْعِهَا أَعَدَلَ عِنْدَكَ مِنْ غَسْلِ قَدَمَيْكَ.

9. O Shu‘ayb ibn Ḥarb, wat ik voor je opgeschreven heb zal jou niet van nut zijn totdat je van mening bent dat het zachtjes uitspreken van (vert.): “In de Naam van Allāh, de Genadevolle, de Begenadiger” in het gebed beter is dan het hardop uitspreken ervan.^[3]

9. يَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ، وَلَا يَنْفَعُكَ مَا كَتَبْتُ لَكَ حَتَّى يَكُونَ إِخْفَاءُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فِي الصَّلَاةِ أَفْضَلَ عِنْدَكَ مِنْ أَنْ تَجْهَرَ بِهَا.

Bevelhebber van de Gelovigen ‘Aliyy ibn Abī Ṭālib ﷺ en anderen, namelijk: ‘De beste van deze Ummah, na haar Profeet, is Abū Bakr en vervolgens ‘Umar.’ (o.a. Musnad Aḥmad 833) Als derde noemen ze ‘Uthmān en als vierde ‘Aliyy, zoals de overleveringen hierop duiden en zoals de metgezellen consensus hadden over het geven van voorrang aan ‘Uthmān bij de eed van trouw. Wel is het zo dat sommigen van Ahl as-Sunnah – nadat ze het eens waren over het geven van voorrang aan Abū Bakr en (vervolgens) ‘Umar – een meningsverschil hadden over wie beter was: ‘Uthmān of ‘Aliyy? Een groep gaf voorrang aan ‘Uthmān en zweeg vervolgens, of ze noemden ‘Aliyy als vierde; een andere groep gaf voorrang aan ‘Aliyy; en een andere groep stopte (en nam geen standpunt in). Het standpunt van Ahl as-Sunnah raakte uiteindelijk echter gevestigd op het geven van voorrang aan ‘Uthmān en vervolgens ‘Aliyy.”

[1] De tien metgezellen zijn: Abū Bakr, ‘Umar, ‘Uthmān, ‘Aliyy, Ṭalḥah, az-Zubayr, ‘Abdur-Raḥmān ibn ‘Awf, Sa’d ibn Abī Waqqāṣ, Sa’id ibn Zayd en Abū ‘Ubaydah ibn al-Jarrāḥ ﷺ, zoals vermeld staat in Jāmi‘ at-Tirmidhiyy (3680). De Profeet ﷺ heeft echter voor meer dan enkel deze tien metgezellen met naam getuigd dat ze naar het Paradijs gaan. Ook is er over de metgezellen als geheel verklaard dat zij naar het Paradijs gaan, zoals staat in Sūrat al-Ḥadīd 57:10.

[2] Meerdere Imāms van de Salaf hebben het vegen over de leren sokken vermeld in hoofdstukken en teksten over de geloofsleer. Ibn Taymiyyah zei in Majmū‘ al-Fatāwā (22/423): “Sufyān ath-Thawriyy vermeldde het vegen over de leren sokken onder de Sunnah (i.e. de geloofsleer), omdat het ontkennen ervan een kenmerk van de Rāfiḍah was.” Ibn Taymiyyah ﷺ zei in Minhāj as-Sunnah (4/174): “In de Sunnah van de Profeet ﷺ is het vegen over de leren sokken en het wassen van de voeten *mutawātir* overgeleverd (i.e. massale overlevering in iedere fase van de keten). De Rāfiḍah wijken af van deze Sunnah die *mutawātir* is en ook de Khawārij wijken op een soortgelijke manier af.”

[3] Al-‘Imām Ibn Taymiyyah zei in Minhāj as-Sunnah (4/150-151): “In Irak stond het hardop uitspreken van de *basmalah* (‘In de Naam van Allāh, de Genadevolle, de Begenadiger’) bekend als een kenmerk van de Rāfiḍah. [...] Het was zodanig dat Sufyān ath-Thawriyy en andere Imāms in hun werken over de geloofsleer het niet hardop uitspreken van de *basmalah* vermeldden, omdat dit bij hen bekend stond als een kenmerk

10. O Shuʿayb ibn Ḥarb, wat ik voor je opgeschreven heb zal je niet van nut zijn tot je gelooft in de Voorbeschikking (al-Qadar), zowel het goede als het slechte ervan, en zowel het zoete als het bittere ervan. Het komt allemaal van Allāh ﷻ.^[1]

10. يَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ لَا يَنْفَعُكَ مَا كَتَبْتُ لَكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ وَحُلُوِّهِ وَمُرُّهُ كُلُّهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ﷻ.

11. O Shuʿayb ibn Ḥarb, bij Allāh, de Qadariyyah^[2] hebben niet gezegd wat Allāh heeft gezegd, noch wat de Engelen hebben gezegd, noch wat de Profeten hebben gezegd, noch wat de mensen van het Paradijs hebben gezegd, noch wat de mensen van het Vuur hebben gezegd, noch wat hun broer Iblis – moge Allāh hem vervloeken – heeft gezegd.

11. يَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ، وَاللَّهِ مَا قَالَتِ الْقَدَرِيَّةُ مَا قَالَ اللَّهُ، وَلَا مَا قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ، وَلَا مَا قَالَ النَّبِيُّ، وَلَا مَا قَالَ أَهْلُ الْجَنَّةِ، وَلَا مَا قَالَ أَهْلُ النَّارِ، وَلَا مَا قَالَ أَخُوهُمْ إِبْلِيسُ لَعْنَةُ اللَّهِ.

Allāh ﷻ zei: «Heb je degene gezien die zijn begeerte als aanbedene (ilāh) genomen heeft, en wie Allāh op basis van (Zijn) Kennis af heeft laten dwalen, en wiens gehoor en hart Hij verzegeld heeft, en op wiens zicht Hij een bedekking geplaatst heeft? Wie zal hem dan leiden na Allāh? Trekken jullie er dan geen lering uit? {23}»^[3] En Hij zei: «En jullie zullen niet willen, behalve als Allāh wil.»^[4]

قَالَ اللَّهُ ﷻ: ﴿أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ عَنَبَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾﴾ [الْبَقَرَةِ: 23]، وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ﷻ﴾ [الْإِنْسَان: 30].

van de Rāfiqah. Zo vermeldten ze ook het veggen over de leren sokken, omdat het laten ervan een kenmerk van de Rāfiqah was.” Er is echter wel een meningsverschil onder Ahl as-Sunnah over het hardop of zachtjes uitspreken ervan. Al-ʿImām Ḥarb al-Kirmāniyy (280 NH) zei in Masāʾil Ḥarb (p. 169): “Ik zei tegen Aḥmad (ibn Ḥanbal): ‘Het gebed achter degene die (vert.): ‘In de Naam van Allāh, de Genadevolle, de Begnadiger’ hardop leest?’ Hij zei: ‘Geen probleem, indien het geen persoon van innovaties is.’” Het meningsverschil over deze zaak is vermeld door o.a. Ibn al-Mundhir in al-ʿAwsaṭ (3/286) en Ibn Qudāmah in al-Mughnī (2/149).

[1] Het geloven in de Voorbeschikking (al-Qadar) omvat het geloven in vier zaken: de Kennis, het Schrijven, de Wil en het Scheppen, zoals al-ʿImām Ibn Taymiyyah (728 NH) ❁ zei in [16] al-ʿAqidah al-Wāsiṭiyyah (passage 57-58; Majmūʿ al-Fatāwā 3/148-149): “Het geloven in de Voorbeschikking kent twee niveaus, en ieder niveau omvat twee zaken. Het eerste niveau is (1) het geloven dat Allāh wist wat de schepselen zouden doen, met Zijn Eeuwige Kennis die altijd al Zijn Eigenschap is geweest en altijd Zijn Eigenschap zal zijn, en dat Hij al hun toestanden wist, aan gehoorzaamheden, ongehoorzaamheden, voorzieningen en levensspannen. Vervolgens (2) schreef Allāh de voorbeschikkingen van de schepselen op in het Bewaarde Tablet (al-Lawḥ al-Mahfūz).

“Het tweede niveau is (3) de Wil (Mashīʾah) van Allāh die altijd verwezenlijkt wordt en Zijn Alomvattende Macht (Qudrah), en dat is dat je gelooft dat wat Allāh wil, zal plaatsvinden, en wat Hij niet wil, niet zal plaatsvinden, en dat er niets in de hemelen of op aarde aan beweging of onbeweeglijkheid plaatsvindt behalve met de Wil van Allāh ﷻ. In Zijn Rijk vindt enkel plaats wat Hij wil en Hij ﷻ heeft de macht over alle zaken, zowel tot het bestaande als het niet-bestaande. (4) Er is geen schepsel in de hemelen of op aarde behalve dat Allāh ﷻ haar schepper is – er is geen Schepper buiten Hem en er is geen Heer buiten Hem.”

[2] De Qadariyyah zijn een sekte die de Voorbeschikking (al-Qadar) ontkennen.

[3] Sūrat al-Jāthiyah 45:23.

[4] Sūrat al-ʿInsān 76:30.

De Engelen zeiden: “Verheven bent U, wij hebben geen kennis behalve wat U ons heeft onderwezen. Voorwaar, U bent de Alwetende (al-‘Alim), de Alwijze (al-Ḥakīm).” {32} [1] En Mūsā   zei: “Het is slechts een beproeving van U waarmee U doet afdwalen wie U wilt en leidt wie U wilt.” [2]

Nūḥ   zei: “En mijn advies zal jullie niet baten, zelfs al wil ik jullie adviseren, als Allāh jullie wil doen afdwalen. Hij is jullie Heer en tot Hem zullen jullie terugkeren. {34} [3] En Shu‘ayb   zei: “En het is niet voor ons om ernaar over te gaan, behalve als Allāh, onze Heer, het zou willen.” [4]

De mensen van het Paradijs zeiden: “Alle lof is voor Allāh Die ons hiernaar geleid heeft. En wij zouden niet geleid zijn geweest als Allāh ons niet geleid had.” [5] En de mensen van het Vuur zeiden: “...onze ellende heeft ons overwonnen en wij waren een dwalend volk.” [6]

En hun broer [7] Iblīs, moge Allāh hem vervloeken, zei: “Mijn Heer, omdat U mij heeft doen afdwalen...” [8]

12. O Shu‘ayb ibn Ḥarb, wat ik voor je opgeschreven heb zal je niet van nut zijn totdat je van mening bent dat het gebed achter iedere vrome en zondige gebeden wordt, [9] dat de Jihād doorgaat tot aan de Dag der Opstanding en dat je geduld moet hebben onder de vlag van de machthebber, of hij nu onrechtvaardig of rechtvaardig is.

وَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: ﴿قَالُوا سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ [البقرة: 32]. وَقَالَ مُوسَى: ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ﴾ [الأعراف: 155].

وَقَالَ نُوحٌ: ﴿وَلَا تَفْعَلُوا نَصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أُنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [هود: 34]. وَقَالَ شُعَيْبٌ: ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا﴾ [الأعراف: 89].

وَقَالَ أَهْلُ الْجَنَّةِ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ [الأعراف: 43]. وَقَالَ أَهْلُ النَّارِ: ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ [المؤمنون: 106].

وَقَالَ أَخُوهُمْ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ: ﴿رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي﴾ [الحجر: 39].

12. يَا شُعَيْبُ، لَا تَنْفَعَكَ مَا كَتَبْتُ لَكَ حَتَّى تَرَى الصَّلَاةَ خَلْفَ كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ، وَالْجِهَادَ مَاضِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَالصَّبْرَ تَحْتَ لَوَاءِ السُّلْطَانِ جَارِ أَمِّ عَدَلٍ.

[1] Sūrat al-Baqarah 2:32.

[2] Sūrat al-‘A‘rāf 7:155.

[3] Sūrat Hūd 11:34.

[4] Sūrat al-‘A‘rāf 7:89.

[5] Sūrat al-‘A‘rāf 7:43.

[6] Sūrat al-Mu‘minūn 23:106.

[7] D.w.z. van de Qadariyyah.

[8] Sūrat al-Ḥijr 15:39.

[9] Hier wordt het gebed achter *al-‘imām al-‘ām* (de leider van het land) bedoeld, die de mensen leidt in het vrijdaggebed en de twee feestgebeden, zoals al-‘Imām Sufyān ath-Thawriyy verderop uitlegt. Al-‘Imām Aḥmad zei in [6] De Fundamenten van de Sunnah (passage 32): “Het vrijdaggebed achter de (vrome of zondige) leider en achter degene die hij daarvoor aangesteld heeft, is geldig en compleet, in de vorm van twee gebedseenheden. Wie ze opnieuw bidt, is in een innovator (*mubtadi*) die de overleveringen verlaten heeft en afgeweken is van de Sunnah.”

Al-‘Imām Ibn Taymiyyah (728 NH)   zei in Majmū‘ al-Fatāwā (3/280): “Wanneer het gebed enkel mogelijk is achter een innovator of zondaar, zoals het vrijdaggebed waarbij de imam een innovator of zondaar is en er geen ander vrijdaggebed gehouden wordt: in dit geval wordt het achter deze innovator en zondaar gebeden, volgens iedereen onder Ahl as-Sunnah.” ■ Ook zei hij in Majmū‘ al-Fatāwā (23/355): “Wat betreft het bidden achter een innovator: over deze kwestie bestaat een geschil en een diepere uiteenzetting. Als je

Shu'ayb zei: "Ik zei tegen Sufyān: "O Abū 'Abdillāh, alle gebeden (achter iedere vrome en zondige machthebber)?" Hij zei:

قَالَ شُعَيْبٌ: فَقُلْتُ لِسُفْيَانَ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، الصَّلَاةُ كُلُّهَا؟ قَالَ:

13. Nee, enkel het vrijdaggebed en de twee feestgebeden: bid het achter degene die je aantreft.^[1] Wat betreft alle andere [gebeden], daarbij heb je de keuze om enkel te bidden achter degene die je vertrouwt en van wie je weet dat hij van Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah^[2] is.^[3]

13. لَا، وَلَكِنْ صَلَاةُ الْجُمُعَةِ وَالْعِيدَيْنِ، صَلَّ خَلْفَ مَنْ أَذْرَكَتَ. وَأَمَّا سَائِرُ ذَلِكَ فَأَنْتَ مُخَيَّرٌ أَنْ لَا تُصَلِّيَ إِلَّا خَلْفَ مَنْ تَتَّقُ بِهِ وَتَعْلَمُ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ.

O Shu'ayb ibn Ḥarb, wanneer je voor Allāh ﷻ komt te staan en Hij je vraagt over deze verklaring, zeg dan: 'O mijn Heer, deze verklaring is aan mij verteld door Sufyān ibn Sa'īd ath-Thawriyy,' en laat het vervolgens tussen mij en mijn Heer ﷻ. ■

يَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ، إِذَا وَقَفْتَ بَيْنَ يَدَيَّ اللَّهِ ﷻ فَسَأَلَكَ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقُلْ: يَا رَبِّ حَدَّثَنِي بِهَذَا الْحَدِيثِ سُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ الثَّوْرِيُّ، ثُمَّ خَلَّ بَيْنِي وَبَيْنَ رَبِّي ﷻ.

geen andere imam kunt vinden, zoals wanneer het vrijdaggebed slechts op één plek gehouden wordt, en zoals de twee feestgebeden, en de gebeden van de Ḥajj achter de imam van de verzameling: deze worden achter iedere vrome en zondaar gebeden volgens overeenstemming van Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah."

[1] Al-'Imām Ibn Taymiyyah zei in Majmū' al-Fatāwā (23/351-353): "Als iemand weet dat de imam in het gebed een innovator (*mubtadi'*) is die uitnodigt naar zijn innovatie of een openlijke zondaar is, en het de reguliere imam betreft, waarbij het niet mogelijk is om achter iemand anders te bidden, zoals de imam van het vrijdaggebed en de twee feestgebeden, de imam bij de gebeden van de Ḥajj in 'Arafah en dergelijke, dan dient een persoon achter hem te bidden, volgens de meesten onder de Salaf (voorgangers) en de latere geleerden. [...]"

"Daarom zeiden ze (i.e. de Salaf) in de verhandelingen over de geloofsleer dat het vrijdaggebed en de feestgebeden verricht worden achter iedere imam, of het nu een vrome of een zondaar is. Zo ook wanneer er in een stad maar één imam is: dan dienen de gezamenlijke gebeden achter hem gebeden te worden, want het gezamenlijke gebed is beter dan wanneer een persoon alleen bidt, zelfs al is de imam een zondaar. Dit is het standpunt van de meeste geleerden: Aḥmad ibn Ḥanbal, ash-Shāfi'iy en anderen."

[2] De mensen (i.e. volgers) van de Sunnah en de Gemeenschap.

[3] Al-'Imām Ibn Taymiyyah zei in Majmū' al-Fatāwā (23/351): "Het is geen voorwaarde om achter een imam te bidden dat iemand eerst weet wat de geloofsleer van deze imam is, noch dient iemand de imam te vragen over wat hij gelooft. Hij kan gewoon bidden achter degene wiens toestand onbekend is. [...] En de uitspraak die luidt 'ik vertrouw mijn bezittingen alleen toe aan degene die ik ken' – waarmee bedoeld wordt: ik bid niet achter degene die ik niet ken, net zoals ik mijn bezittingen enkel toevertrouw aan degene die ik ken – is een uitspraak van een onwetende, die nooit uitgesproken is door een van de imams van de moslims."

Verderop in Majmū' al-Fatāwā (23/354) zei hij: "Het gebed van een zondaar (*fāsiq*) en een innovator (*mubtadi'*) is geldig wanneer hij alleen bidt, dus als een persoon achter hem bidt, dan is zijn gebed niet ongeldig. Sommige geleerden hekelden het echter om achter hem te bidden omdat het bevelen van het goede en het afkeuren van het slechte verplicht is, en daaronder valt: dat degene die openlijk zijn innovatie of zondigheid vertoont, niet als imam voor de moslims aangesteld hoort te worden."

Verhandelingen in 'De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams (tot 400 NH)':

1. *De Geloofsleer van Sufyān ath-Thawriyy*, door al-'Imām Sufyān ath-Thawriyy (161 NH).
2. *Een Korte Geloofsleer van al-'Imām Mālik*, door al-'Imām Mālik ibn Anas (179 NH).
3. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām ash-Shāfi'yy (204 NH).
4. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām al-Ḥumaydiyy (219 NH).
5. *De Geloofsleer van Qutaybah ibn Sa'īd*, door al-'Imām Qutaybah ibn Sa'īd (240 NH).
6. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām Aḥmad ibn Ḥanbal (241 NH).
7. *De Geloofsleer van al-Bukhāriyy*, door al-'Imām al-Bukhāriyy (256 NH).
8. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Muzaniyy (264 NH).
9. *Het Fundament van de Sunnah & de Geloofsleer van de Religie (De Geloofsleer van ar-Rāziyyayn)*, door al-'Imām Abū Zur'ah ar-Rāziyy (264 NH) & al-'Imām Abū Ḥātim ar-Rāziyy (277 NH).
10. *De Geloofsleer van Ḥarb al-Kirmāniyy (Het Standpunt in de Geloofsleer)*, door al-'Imām Ḥarb ibn Ismā'īl al-Kirmāniyy (280 NH).
11. *De Duidelijke Sunnah*, door al-'Imām Ibn Jarīr aṭ-Ṭabariyy (310 NH).
12. *Het Ḥā'iyyah-gedicht over de Sunnah*, door al-'Imām Ibn Abī Dāwūd (316 NH).
13. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Barbahāriyy (329 NH).
14. *De Inleiding van al-Jāmi'* (*De Geloofsleer van Mālik*), door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).
15. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).

Appendix:

16. *Al-'Aqidah al-Wāsiṭiyyah (De Wāsiṭische Geloofsleer)*, door al-'Imām Ibn Taymiyyah (728 NH).
17. *De Geloofsleer van Ibn 'Abd al-Wahhāb (De brief aan de inwoners van al-Qaṣīm)*, door al-'Imām Muḥammad ibn 'Abd al-Wahhāb (1206 NH).